

др Борђе Лазин,

доцент Правног факултета у Београду

ПРАВНА ПРИРОДА МЕРЕ ОДУЗИМАЊА ИМОВИНСКЕ КОРИСТИ И ЊЕН ПРАКТИЧНИ ЗНАЧАЈ

Међу онима који не познају право, а у знатној мери и међу самим правницима, одомаћено је схватање да питање правне природе неког правног института нема никаквог практичног значаја и да представља само бесплодни резултат „теоретисања“ доконих научних радника. У основи оваквог схватања лежи погрешно раздвајање теорије и праксе и схватање да се теорија бави само теоријским, а пракса насупрот томе само практичним питањима. Ништа погрешније од тога. Практични проблеми се не могу, или се пак не могу добро, решавати без ослонца на резултате теорије, а са друге стране, теорија чији резултати посредно или непосредно не би били применљиви у пракси, не би имала смисла. Тесна зависност решавања неких практичних проблема који се појављују у судској пракси од резултата теорије, јасно се уочава и у примеру мере одузимања имовинске користи. Тако се у зависности од теоријског схватања правне природе ове мере, различито решавају спорна питања код утврђивања висине имовинске користи коју у конкретном случају треба одузети од учиниоца кривичног дела, што је и предмет овог рада.

I. РАЗЛИЧИТА СХВАТАЊА ПРАВНЕ ПРИРОДЕ МЕРЕ ОДУЗИМАЊА ИМОВИНСКЕ КОРИСТИ

Питање правне природе мере одузимања имовинске користи (чл. 84. КЗ СФРЈ)(1) у теорији је веома спорно, иако је већина писаца јединствена у ставу да се ова мера заснива на правичности(2), моралу(3), правичности и моралу(4), или на општем правном принципу да нико не може задржати корист коју је противправно прибавио(5). Међутим, из

(1) *Кривични закон СФРЈ* из 1976. године, „Службени лист СФРЈ“, бр. 44/76, 34/84.

(2) Срзентић—Стајић—Лазаревић, *Кривично право*, општи део, Београд, 1978, стр. 545; Марина Панта, *Кривична постапка на СФРЈ*, Скопје, 1979, стр. 603; Стајић Александар, *Мјере безбедности* (историјско-компаративни осврт и класификација, „Годишњак Правног факултета у Сарајеву“, 1961, стр. 34.

(3) Марјановић Борби, *Предавања по кривично право, Општ дел*, Скопје, 1980, стр. 450.

(4) Бачић Фрањо, *Кривично право, Опћи дио*, Загреб, 1978, стр. 493; Мирковић Драгић, *Нека спорна питања у вези изрицања мере безбедности из чл. 62. и 62а Кривичног законика*, „Правни живот“, бр 2/1962, стр. 37.

(5) *Образложење предлога кривичног законика*, Београд, 1976, стр. 49; *Коментар Кривичног закона СФРЈ*, Београд, 1978, стр. 330.

оваквог релативно јединственог полазног става, не изводи се и јединствени закључак у погледу правне природе ове мере. Схватања тако варирају од тога да је ова мера по својој правној природи казна (или допунска казна), мера безбедности, специфична правна последица кривичног дела, специфична кривичноправна мера или имовинскоправна мера. Слична решења присутна су и у упоредном законодавству.

1. КАЗНА. Схватање да је мера одузимања имовинске користи по својој правној природи казна(6), није прихватљиво јер се казна састоји у доношењу одређеног „Зла“ учиниоцу кривичног дела, чега код ове мере нема. Одузимањем имовинске користи не повређује се никакво имовинско право окривљеног, јер он на предметима или новцу који је стекао кривичним делом није стекао својину.

2. МЕРА БЕЗБЕДНОСТИ. Схватање да је мера одузимања имовинске користи по својој правној природи мера безбедности(7)(8) такође није прихватљиво. Разлог је у томе што се општа сврха мера безбедности састоји у отклањању опасности од поновног вршења кривичних дела, тако „да се отклоне стања или услови који могу бити од утицаја да учинилац убудуће врши кривична дела“ (чл. 60. КЗ СФРЈ). Међутим, код узимања имовинске користи се не ради о томе(9) већ о успостављању стања које је постојало пре извршења кривичног дела полазећи од начела правичности(10). Затим, мере безбедности се могу изрећи само учиниоцима кривичног дела, док се имовинска корист може одузети не само од учиниоца кривичног дела, већ и од трећих лица на које је пренесена(11). На крају, мере безбедности се не могу изрицати према правним лицима, док је имовинску корист могуће одузети од правних лица.

3. СПЕЦИФИЧНА КРИВИЧНА САНКЦИЈА. Против схватања да је мера одузимања имовинске користи по својој правној природи специфична кривична санкција(12), може се навести околност да изрицање кривичних санкција по закону никада није обавезно(13) за разлику од мере одузимања имовинске користи чије је одузимање по члану 84. ст. 2. КЗ СФРЈ увек обавезно. Такође, кривичне санкције се увек састоје у одузимању или ограничавању неких права окривљеног, што код одузимања имовинске користи није случај. На имовинској користи коју је стекао кривичним делом учинилац не стиче својину, тако да му се одузимањем те користи никаква права и не повређују.

4. СПЕЦИФИЧНА КРИВИЧНОПРАВНА МЕРА. Схватање да мера одузимања имовинске користи по својој правној природи спада у по-

(6) Од оваквог схватања полазе *Кривични законик Аустрије* из 1974. и *Општи кривични законик за Краљевину Норвешку* из 1902. године у којима је ова мера сврстана у казне.

(7) Златарић Богдан, Како се утврђује вредност приликом одузимања имовинске користи (чл. 62а КЗ), „Југословенска ревија за криминологију и кривично право“, бр. 3/1967, стр. 493; Кнежевић Војислав, Одузимање имовинске користи, „Гласник Адвокатске коморе Војводине“, бр. 1—2/1973, стр. 44.

(8) Од оваквог схватања полази и *Кривични законик Грчке* из 1950. године који ову меру сврстава у мере безбедности.

(9) Марјановић, *op. cit.*, стр. 450; Лазарић Иван, *Мјера одузимања имовинске користи из члана 62а КЗ*, „Наша законитост“, бр. 4/1966, стр. 290—291.

(10) Лазарић, *op. cit.*, стр. 290; Стајић, *op. cit.*, стр. 34.

(11) *Коментар КЗ СФРЈ*, *op. cit.*, стр. 332.

(12) Срзентић—Стајић—Лазаревић, *op. cit.*, стр. 454; Лазарић, *op. cit.*, стр. 291 и 292.

(13) Марјановић, *op. cit.*, стр. 451; Станчић Тончи, *Правна природа института одузимања имовинске користи и његово мјесто у кривичном праву*, „Зборник Правног факултета у Сплиту“, 1979, стр. 181.

себне кривичноправне мере(14)(15), оправдава се тиме да се ради о мери која је условљена извршењем кривичног дела и која се извршава у кривичном поступку. Међутим, то ипак није довољно, јер постоје и други институти имовинскоправног карактера који се примењују у кривичном поступку, а који због тога ван сваке сумње не губе свој имовинскоправни карактер, као што је то случај са имовинскоправним захтевом.

5. СПЕЦИФИЧНА ПРАВНА ПОСЛЕДИЦА КРИВИЧНОГ ДЕЛА. — Схватање да је мера одузимања имовинске користи по својој правној природи специфична правна последица кривичног дела (16)(17) такође није прихватљиво, јер правне последице осуде наступају по сили закона у којем су предвиђене, а одузимање имовинске користи се врши судском одлуком. Затим, правне последице осуде се везују само за казну изречену учиниоцу, а одузимање имовинске користи је обавезно не само кад је изречена казна, већ и кад је изречена нека друга кривична санкција. На крају, правне последице осуде се састоје у престанку, губитку или забрани одребених права, док се код одузимања имовинске користи не повређује никакво право учиниоца, јер он није стекао својину на ономе што је прибавио кривичним делом. Као што се види, разлике између правних последица осуде и мере одузимања имовинске користи су ипак тако велике, да се не би могло прихватити ни схватање да је ова мера само *специфична* правна последица осуде, односно специфична последица кривичног дела.

6. ИМОВИНСКОПРАВНА МЕРА. Најприхватљивије схватање правне природе мере одузимања имовинске користи састоји се у томе да је она у суштини имовинскоправног карактера. Овакво схватање полази од тога да је једини циљ ове мере да успостави првобитно имовинскоправно стање које је постојало пре извршења кривичног дела, да би се тиме, полазећи од начела правичности остварио општи правни принцип да се нико не може обогатити извршењем кривичног дела. Може се сматрати да овакво схватање у литератури заступају и они писци који се не изјашњавају изричито о правној природи ове мере, али под условом да сматрају да је њен основни смисао у успостављању имовинскоправног стања које је постојало пре извршења кривичног дела, односно у спречавању да учинилац задржи било какву имовинску корист стечену кривичним делом(18). Такође, може се сматрати да овакво схватање практично заступају и они аутори који сматрају да ова мера представља у суш-

(14) Бавион Љубо, Шелан Аленка, *Казенско право, сложени дел.* Љубљана, 1978, стр. 334; Чејовић Бора, *Кривично право, општи део*, Београд, 1982, стр. 516; Томић Звонимир, *Правна природа мере одузимања имовинске користи прибављене кривичним делом*, „Годншњак Правног факултета у Сарајеву“, XXX, 1982, стр. 147; Коментар КЗ СФРЈ, *op. cit.*, стр. 331.

(15) Од оваквог схватања полази наш *Кривични закон СФРЈ* из 1976. године (чл. 84. до 87.). као и *Швајцарски кривични законик* из 1937. године, који меру одузимања имовинске користи сврставају изван система казни и мера безбедности у друге кривичноправне мере.

(16) Бачић, *op. cit.*, стр. 492; Станчић, *op. cit.*, стр. 181.

(17) Од оваквог схватања полази и *Кривични законик Шведске* из 1962. године који предвиђа одузимање имовинске користи у глави XXXVI која носи наслов: „О конфискацији и другим посебним законским последицама кривичног дела“.

(18) Радовановић Милош, *Кривично право, општи део*, Београд, 1972, стр. 306; Кобе Петер, Бавион Љубо, *Казенски законик с појаснило ин содно праксо*, Љубљана, 1970, стр. 88.

тини једну фискалну меру(19). На крају, треба рећи да схватање о имовинскоправној природи ове мере срећемо и у судској пракси(20). Против оваквог схватања не говори околност што ова мера има одређено генерално превентивно и специјално превентивно дејство, као и кривичне санкције, због чега би је по неким мишљењима требало сврстати у специфичне кривичне санкције, јер и као имовинскоправна мера ова мера задржава истоветно превентивно деловање. Наиме, и по правилима грађанског права предвиђено је да се не може стећи својина на ономе што је стечено кривичним делом. Против схватања о имовинскоправној природи ове мере не говори ни околност што се она изриче у кривичном поступку и што је условљена кривичним делом, због чега се по неким схватањима такође треба сврстати у специфичне кривичне санкције или кривичноправне мере. Разлог је у томе што постоје и други имовинскоправни институти који се примењују у кривичном поступку и који су условљени кривичним делом (као што је то случај са имовинскоправним захтевом), а за које није спорно да задржавају своју имовинскоправну природу и карактер.

II. ЗНАЧАЈ ПРАВНЕ ПРИРОДЕ МЕРЕ ОДУЗИМАЊА ИМОВИНСКЕ КОРИСТИ ЗА УТВРЂИВАЊЕ ВИСИНЕ ИМОВИНСКЕ КОРИСТИ

У судској пракси, а на исти начин и у теорији, било је изузетно спорно питање како утврдити висину имовинске користи уколико је учинилац у њеном реализовању имао одређене издатке и трошкове. Пошто је опште прихваћено схватање да имовинска корист може бити само „чиста добит“ којом се повећава имовина учиниоца, проблем се практично сводио на питање које трошкове учиниоцу треба признати за умањење постигнуте имовинске користи да би се само остатак као „чиста добит“ могао одузети мером одузимања имовинске користи из члана 84. КЗ СФРЈ. Решавање овог значајног питања директно зависи од теоријског схватања правне природе ове мере.

1. Доследно прихватање схватања да је мера одузимања имовинске користи по својој правној природи искључиво имовинскоправна мера, чији је циљ спречавање обogaћивања учиниоца због извршеног кривичног дела, захтевало би да се учиниоцу морају признати сви без разлике трошкови које је имао приликом реализације те имовинске користи јер се он стварно обогатио само за износ који прелази све уложене трошкове. Уколико се неки трошкови учиниоцу не би признали за умањење имовинске користи, за тај износ би се ова мера претворила у допунску новчану казну. Међутим, ова мера по закону не само што није казна, већ није сврстана ни у кривичне санкције, него је одређена као посебна мера чија је природа, као што смо видели, имовинскоправна. Из тих разлога примена ове мере, односно решавање свих спорних питања у

(19) Марјановић, *op. cit.*, стр. 451—452, који сматра да се ту ради о „једном виду *restitutio in integrum*, успостављању имовинскоправног стања које је постојало пре извршења кривичног дела... некривичноправна природа овог акта је несумњива“, због чега је то по њему „једна фискална мера“.

(20) Према схватању Врховног суда Хрватске у пресуди I Кж. 813/82 од 8. XI 1983. године (*Преглед судске праксе — прилог „Наше законитости“* бр. 23/84, стр. 191, бр. 333) „смисао одреде чл. 84. КЗ СФРЈ као опћег правног начела а не кривичне санкције, у томе је да се од сваког тко је до имовинске користи дошао непосредно извршењем или посредно поводом извршења кривичног дела, та особно прибављена корист одузме“.

њеној примени, мора бити таква да се не остварују ефекти новчане казне.

Међутим, недостатак овог схватања, по којем се за умањење имовинске користи признају сви без разлике трошкови које је учинилац имао у њеном реализовању, је у томе, што би то значило признавање и оних трошкова који са становишта морала не би били прихватљиви (на пример трошкови набавке оружја којим је извршено разбојништво). Због тога би овакво схватање требало ревидирати и прихватити да се имовинска корист може умањити за све трошкове које је учинилац имао у њеном реализовању, *осим оних који су противни моралу*. Уколико би се и ови трошкови признали, то би практично значило легализацију криминалне активности учиниоца, а то не би било прихватљиво. Овакво схватање није у супротности са доследним схватањем правне природе ове мере као искључиво имовинскоправне мере. То је због тога што и у грађанском праву важи аналогна ситуација у којој странка не може тражити принудно испуњење неморалног уговора, јер је такав уговор по закону ништав(21).

Уколико би се прихватило схватање да је мера одузимања имовинске користи по својој правној природи казна или специфична кривична санкција, онда би произашао и другачији закључак у погледу питања за које трошкове треба умањити постигнуту имовинску корист. Произашло би да учиниоцу не би требало признати *никакве* трошкове за умањење имовинске користи(22). Чињеница што се тиме ова мера претвара делимично и у новчану казну онда није од значаја, јер се ова мера ионако сматра казном или специфичном кривичном санкцијом.

Уколико би се, пак, прихватило схватање да је ова мера по својој правној природи мера безбедности, правна последица кривичног дела или специфична кривичноправна мера, онда би произилазило да се *неки* трошкови ипак могу признати за умањење постигнуте имовинске користи. Међутим, код одређивања критеријума по којима треба одредити те трошкове појављују се разлике. По једном мишљењу те трошкове треба одредити у зависности од природе кривичног дела и од околности конкретног случаја(23), док према другом мишљењу треба признати све трошкове осим оних који улазе у радњу извршења кривичног дела(24), односно у криминалну делатност учиниоца(25). Међутим, недостатак овог схватања је у томе што не даје довољно прецизан критеријум за одређивање оних трошкова које треба признати, као и у томе, што не полази од прихватљиве правне природе ове мере.

2. Правна природа мере одузимања имовинске користи опредељује и решење код питања које је у пракси такође било спорно, да ли од

(21) Члан 103. ст. 1. Закона о облигационим односима „Службени лист СФРЈ“, бр. 29/78 предвиђа да је ништав „уговор који је противан... моралу социјалистичког самоуправног друштва“.

(22) Брајовић Бошко, (дискусија), „Архив за правне и друштвене науке“, бр. 1—2/1963, стр. 249; „окривљеном лицу не треба признати... ма какве трошкове у вези са извршењем кривичног дела“; Мирковић, *op. cit.*, стр. 39.

(23) Врховни суд Југославије, Кз. 107/66 од 21. XII 1966, „Билтен Врховног суда Југославије“, бр. 20/67, стр. 11.

Врховни суд Србије, Кж. 201/69 од 29. V 1969, „Правни живот“, бр. 11—12/69, стр. 80—81). Начелни став број 9/79, Заједничке седнице од 25. X 1979, „Билтен Савезног суда“ бр. 11/79.

(24) Вачић, *op. cit.*, стр. 494; Кнежевић, *op. cit.*, стр. 52; Станчић, *op. cit.*, стр. 178; Бавцон-Беле-Кобе-Шелих, *Казнени закон СФР Југославије*, Љубљана, 1984, стр. 211; као и Врховни суд Хрватске у одлуци Кж. 276/63 од 5. III 1963, „Правни живот“, бр. 5—6/63, стр. 253—256.

(25) Коментар КЗ СФРЈ, *op. cit.*, стр. 334.

имовинске користи треба одбити вредност предмета који су учиниоцу одузети у кривичном, царинском или прекршајном поступку. Негативан одговор на ово питање даје Врховни суд Хрватске у пресуди Кж. 6/67 од 16. III 1967. године(26). Међутим, супротан одговор добија се ако се пође од правне природе мере одузимања имовинске користи. Ако се пође од тога да је она имовинскоправне природе, онда је логично да се вредност предмета који су одузети у кривичном, царинском или прекршајном поступку мора узети за умањење имовинске користи, јер само оно што преостаје представља „чисту добит“ за учиниоца која се једино и може одузети овом мером. Признавање ових трошкова не би било ни противно моралу, јер не би значило неку врсту легализовања противправне делатности учиниоца, пошто се ради о „трошковима“ које учинилац није сам својом вољом и својим радњама проузроковао.

Слично претходном је и питање да ли за умањење имовинске користи треба признати и новчану казну коју је учинилац платио у царинском или прекршајном поступку. Према преовлађујућем схватању то не би било могуће(27). Међутим, полазећи од имовинскоправне природе ове мере то би било и могуће и неопходно уз исте разлоге као и у претходном случају.

3. Теоријска схватања о правној природи мере одузимања имовинске користи утичу на решавање још једног питања које је у пракси било спорно, а то је да ли учиниоцу треба признати *стварне* трошкове које је имао у реализацији имовинске користи (без обзира што су они у конкретном случају могли бити мањи да је учинилац поступао са пажњом „доброг домаћина“), као што то сматра један број аутора(28), или му треба признати само *нужне* трошкове, без обзира што су они у конкретном случају били већи, као што сматрају други аутори (29). Доследно схватању о имовинскоправној природи мере одузимања имовинске користи произлази да би било прихватљивије прво схватање по коме се учиниоцу морају признати стварни, а не нужни трошкови. Уколико се учиниоцу не би признао део трошкова који прелази нужне трошкове, за тај износ би се мера одузимања имовинске користи претворила у новчану казну, а то не би било прихватљиво због тога што по својој правној природи ова мера није нити казна, нити специфична кривична санкција или кривичноправна мера.

(26) „Изрицање такве мјере није зависно од тога да ли је он услијед... изречених неких других санкција имао штете која прелази постигнуто имовинску корист, нити од тога може зависити утврђивање износа постигнуте користи. Према томе, ни чињеница да је учинилац кривичног дјела кажњен и од стране царинских органа за царински прекршај и одузет му моторни чамац... не може имати утицаја... на утврђивање висине постигнуте имовинске користи која му је том мјером одузета“, (пресуда објављена у „Прегледу судске праксе Врховног суда Хрватске“, кривична грана судовања, 1967, стр. 20.).

(27) Мирковић, *op. cit.*, стр. 39; а такође и Врховни суд Хрватске у одлуци Кж. 6/67 од 16. III 1967, Преглед праксе Врховног суда Хрватске, кривична грана судовања, 1967, стр. 20.

(28) Бавцон-Шелих, *op. cit.*, стр. 334; Бавцон-Беле-Кобе-Шелих, *op. cit.*, стр. 211; Кобе-Бавцон, *op. cit.*, стр. 88; Врховни суд Југославије, Кж. 94/67 од 18. X 1967, Преглед праксе Врховног суда Хрватске, кривична грана судовања, 1967, стр. 21—22; *Правно схватање Кривичног одељења Врховног суда Србије*, Билтен судске праксе Врховног суда Србије, бр. 1/83, стр. 18.

(29) Коментар КЗ СФРЈ, *op. cit.*, стр. 335; Златарић, *op. cit.*, стр. 495; Томић Звонимир, *Критеријуми и проблематика код утврђивања вриједности имовинске користи прибављене кривичним дјелом*, „Годишњак Правног факултета у Сарајеву“, 1981, стр. 149.

Dr. Đorđe Lazić,

Assistant Professor of the Faculty of Law in Belgrade

THE LEGAL CHARACTER OF THE MEASURE OF TAKING AWAY OF PROPERTY BENEFITS AND ITS PRACTICAL SIGNIFICANCE

Summary

The issue of legal character of the measure of taking away of property benefits (provided in article 84 of the Criminal Law of the SFRY, of 1976) is rather controversial in the theory, which includes the question of its position in the comparative criminal legislation. Thus, there exists a conception that this measure, in terms of its legal character, is a penalty (or an additional penalty), then a security measure, the specific criminal-law measure, specific legal consequence of a criminal act, or a property-law measure. Most acceptable is the conception according to which this is a property-law measure aimed at establishing the preceding property situation, namely the one which existed prior to committing the criminal act. That measure is based on equity, namely on the general legal principle according to which no one is entitled to be enriched by committing a criminal act.

The significance of this theoretical question is rather great, since depending on the conception of legal character of that measure, one obtains different answers to controversial issues emerging in judicial practice applying this measure. This is particularly true in determining the property benefits which should be taken away by court's decision from the perpetrator. Since according to general conception that property benefits may be only »a net profit«, which effectively increases the property of perpetrator, the problem arises in practice as to what expenses should be granted to such a perpetrator in order to decrease the obtained property benefits, so that only the rest as »a net profit«, could be taken away by means of that measure. If the conception is accepted according to which this measure is by its legal character a property-law measure, then the perpetrator should be granted *all* the expenses for diminishing the property benefits, except the ones which are contrary to morals (since also according to the civil law rules a party is not entitled to request compulsory execution of an immoral contract). In addition to that, only the *real* (effective) expenses incurred by the perpetrator should be granted, regardless of the fact that they could have been lower in the specific case should the perpetrator acted with due care. If the property-law conception of the measure is accepted, moreover, the obtained property benefits should also be decreased by the value of objects eventually taken away from the perpetrator in course of criminal, customs duty or contravention procedures, which should include the amount of fine paid in course of the customs or contravention procedures.

Dr Đorđe Lazić,

professeur agrégé à la Faculté de droit à Belgrade

NATURE JURIDIQUE DE LA MESURE DE SAISIE DU PROFIT ILLICITE ET SON IMPORTANCE PRATIQUE

Résumé

Le problème de la nature juridique de la saisie du profit illicite (de l'art. 84. du Code pénal de la RSFY de 1976) est très contesté dans la théorie, aussi bien que sa place dans la législation pénale comparative. C'est ainsi que nous rencontrons des conceptions selon lesquelles cette mesure de par sa nature juridique est une peine, (ou peine complémentaire) mesure de sûreté, mesure pénalo-juridique spécifique ou bien juridique et civile. La conception la plus acceptable est qu'il s'agit de mesure juridique et civile dont le but est d'établir l'état initial des biens qui existait avant que l'acte pénal soit

commis, et qui se base sur l'équité, c'est à dire sur le principe juridique général selon lequel nul ne peut s'enrichir en comettant un acte pénal. L'importance de ce problème théorique est très grande, car dépendemment de la compréhension de la nature juridique de cette mesure on reçoit des réponses différentes aux questions contestables qui surgissent dans la pratique judiciaire lors de l'application de cette mesure surtout au moment de la fixation du montant du profit illicite que dans le cas concrèt il faut saisir à l'auteur de l'acte pénal. Puisque la conception adoptée en général du profit illicite ne peut être que le «profit net» qui augmente effectivement les biens de l'acteur, le problème se pose surtout en ce qui concerne les frais qu'il il faut consentir à l'acteur et qui sont à déduire du profit illicite, afin de ne confisquer par cette mesure que la différence comme profit net. Si l'on accepté que de par sa nature juridique, cette mesure est une mesure juridique et civile, il en résulte qu'il faut consentir à l'acteur tous les frais et diminuer pour autant le profit illicite, sauf les frais qui sont contraires à la morale (car selon les réglements du droit civil la partie ne peut demander une execution forcée d'un contrat amoral. Dans ce cas là il faut consentir les frais réels que l'acteur a eus, malgré le fait que dans le cas concrèt ils ont pu être inférieurs, si l'actuer avait agi en bon maitre de maison. Ee plus, sil'on accepte la nature jurisdique et civile de cette mesure, alors il faut de même déduire du profit illicite la valeur des objets qui ont été saisis a l'acteur dans le procédé douanier ou d'infraction, ainsi que le montant de l'amende payée dans le procédé douanier ou d'infraction.